

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ÖZET : Asker kişiyi ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari eylem ve işleme dayalı davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülmesi gerektiği hk.

ESAS NO : 1984/19
KARAR NO : 1984/20

K A R A R

Davacı : Ünal İlhan, 131.So.No.35/4 İnönü-İZMİR
Vekili : Av.Senih Özay, Av.Ferit Yıldız, İZMİR BAROSU
Davalı : Milli Savunma Bakanlığı
K O N U : Menemen ilçesi Seçim Bürosunda görev yapmakta iken, İzmir

Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nde tutanak yazmanı olarak görevlendirilen davacı; 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 26.maddesinin b.bendi ve 1511 sayılı yasa uyarınca 306.875 lira geçici görev yolluğunun ödenmediğini ileri sürerek, anılan meblâğın yasal faizi ile birlikte kendisine ödenmesi için İdari Yargı yerinde idari dava açmıştır.

İzmir 1.İdare Mahkemesi: 6-1-1984 gününde, 1983/333, 1984/15 sayı ile; davacının sıkıyönetim komutanlığının emri ile sıkıyönetim askeri mahkemesinde tutanak yazmanı sıfatı ile geçici olarak görevlendirildiği, böylece Türk Silâhlı Kuvvetlerinde; görevli olduğu süre içinde sivil memur olarak çalıştığı, 1402 sayılı yasa'nın 20.maddesine göre uyuşmazlığın askeri hizmetten doğduğu ve davacının da asker kişi sayıldığı, bu itibarla, davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli bulunduğu gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiştir.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1.Dairesi: 26-6-1984 gününde, 1984/222-176 sayı ile; 1602 sayılı yasa'nın 20.ve 21.maddelerine göre, bir davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olabilmesi için, ilgilinin asker kişi olması ve askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, idari işlem ve eylemin askeri hizmete ilişkin bulunması gerektiği, anılan yasa'nın 20.maddesinde zikrolunan sivil memurların Türk Silâhlı Kuvvetlerinde belirli bir kadro ve teşkilât içinde daimi görev yapan kişiler olduğu, davacının 1402 sayılı yasa'nın ek-5.maddesi son fıkrası gereğince sıkıyönetim hizmetinde geçici olarak görevlendirildiği ve Silâhlı Kuvvetlerin daimi kadrolarında yer almadığı, bu hali ile asker kişi kapsamına girmediği, bu durumda 1602 sayılı yasa'nın 20.maddesindeki koşullar gerçekleşmediğinden, davada Genel İdari Yargı yerinin görevli bulunduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece; İzmir 1.İdare Mahkemesi ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi'nin kesinleşen görevsizlik kararları nedeniyle, 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş, davacı vekilinin 12-9-1984 günlü, dilekçe ile olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesini istemesi üzerine dosya, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı'nın 14-10-1984 günlü, 1984/193 sayılı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Zekâi Özdil, Şerafettin Seyhun, Şafak Sancar, Erol Çırakman, Mustafa Şahin ve İlhan Köseoğlu'nun katılmaları ile yaptığı, 3-12-1984 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler; Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı ile Danıştay Başsavcılığı'nın, 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesindeki asker kişiyi ilgilendirme ve askeri hizmete ilişkin olma koşulları gerçekleştiğinden, davada Askeri İdari Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki yazılı düşünceleri okunduktan; toplantıya, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı olarak katılan Turgut Akan ve Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Mustafa Bumin'in yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava; Menemen İlçesi Seçim Bürosunda görev yapmakta iken, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nde tutanak yazmanı olarak görevlendirilen davacıya 1402 sayılı yasa'nın 26. maddesinin 6. bendi ve 1511 sayılı yasa uyarınca geçici görev yoluyla verilmediğinden, 306.875 lira geçici görev yolluğunun tahsili istemiyle açılmıştır.

Davacının, Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 14-10-1980 günlü ve 703-4590 sayılı emirleri gereğince 1402 sayılı yasa'nın ek-5. maddesine göre sıkıyönetim komutanlığı 2 nolu askeri mahkemesinde tutanak yazmanı sıfatıyla ve geçici olarak görevlendirildiği ihtilâfsızdır.

Görevli yargı yerinin belirlenmesinde; 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılmalıdır.

1602 sayılı yasa'nın 2562 sayılı yasa ile değişik 20. maddesi; " Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini.....yapar...../ Bu kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat, Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman, çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlardır." hükmünü taşımaktadır.

Anılan maddeye göre, bir davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olabilmesi için, ortada askeri hizmete ilişkin bir eylem veya işlemin bulunması ve bu eylem ve işlemin asker kişileri ilgilendirmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekir.

Anayasa'nın öngördüğü ve 122. maddesinde düzenlediği olağanüstü yönetim usullerinden olan sıkıyönetimde; 1402 sayılı yasa'nın 8. maddesine göre; sıkıyönetim ilânı ile birlikte sıkıyönetim komutanlığı karargâhı kurulur. Keza Anayasa'nın 122. maddesi son fıkrasına göre, sıkıyönetim komutanları Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olarak görev yapar ve 1402 sayılı yasa'nın 6. maddesine göre de, bu kanunla kendisine verilen görev ve yetkilerden dolayı Genelkurmay Başkanı'na karşı sorumludur.

Anılan maddelerin birlikte değerlendirilmesinden, sıkıyönetim komutanlıkları silâhlı kuvvetler bünyesinde yer aldığına göre, sıkıyönetim hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili ve bu hizmetin yürütülmesinde görevli personelle ilgili eylem ve işlemlerin askeri hizmete ilişkin olduğu kuşkusuzdur.

Davacı; Türk Silâhlı Kuvvetler bünyesinde yer alan ve sıkıyönetim komutanlığı nezdinde kurulan sıkıyönetim askeri mahkemesinde görev yaptığına, sıkıyönetim hizmetleriyle ilgili ve bu hizmetin yürütülmesinde görevli personel olduğuna göre, bununla ilgili eylem ve işlemin (davada geçici görev yolluğu verilmemesi) askeri hizmete ilişkin bulunduğunu kabul etmek gerekir. Şu hale göre, 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesinde öngörülen koşullardan birinin gerçekleştiği ortadadır.

Öte yandan; askeri hizmete ilişkin eylem veya işlemin askeri kişiyi ilgilendirip ilgilendirmediğine ve 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesinde öngörülen öteki koşulun gerçekleşip gerçekleşmediğine gelince, bunun için davacının asker kişi sayılıp sayılmadığının belirlenmesi gerekir. 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesi son fıkrası, " Bu kanun uygulanmasında asker kişiden maksat; Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli bulunan subay, askeri memur.....ve sivil memurlar" olduğunu hükme bağlamıştır. Davacı; 1402 sayılı yasa'nın ek-5. maddesi son fıkrasına göre sıkıyönetim komutanının gösterdiği ihtiyaca binaen 14-10-1980 günlü, 703-4590 sayılı emirle görevlendirildiğine göre, Türk Silâhlı Kuvvetleri bünyesinde olduğu kuşkusuz bulunan sıkıyönetim komutanlığı askeri mahkemesinde, binnetice Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görev yaptığı ortadadır. Gerek Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun, gerekse 657 sayılı yasa'ya göre; davacı gibi geçici olarak başka bir işte görevlendirilenlerin, asıl kadrosu ile ilişkisinin devamı yanında, geçici olarak görevlendirildiği işte çalışabilmesine olanak sağlandığına göre, böyle bir işte çalıştığı sürece davacının; o göreve ilişkin mevzuata tabi olacağı kuşkusuzdur. Bu durumda davacının İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nde görev yaptığı süresinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görev yaptığını kabul etmek gerekir. Kaldığı 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesi bu kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat " Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli bulunan" ibaresine yer vererek davacı gibi geçici görevli kişilerin kadrosunun silâhlı kuvvetlerde olması gibi bir koşul da öngörmemiştir.

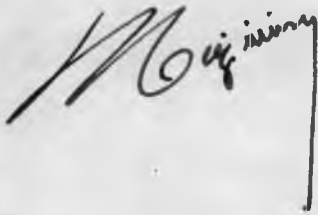
Şu hale göre, davacı geçici olarak görevli bulunduğu süre içinde ve 1602 sayılı yasa'nın 20/2. maddesinde öngörüldüğü biçimde Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli bulunan sivil memur, yani asker kişidir. Böylece 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesindeki öteki koşul da gerçekleşmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesinde öngörülen " asker kişiyi ilgilendirme" ve " askeri hizmete ilişkin olma" koşulları birlikte gerçekleştiğinden, davada Askeri İdari Yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Bu itibarla, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi'nin 26-6-1984 günlü, 1984/222-176 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri İdari Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi'nin 26-6-1984 günlü 1984/222-176 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 3-12-1984 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Üye
Zekâi Özdil

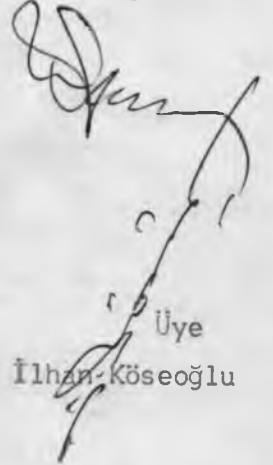
Üye
Şerafettin Seyhun

Üye
Şafak Sancar

Üye
Erol Çırakman

Üye
Mustafa Cahit

Üye
İlhan Köseoğlu

14/12

S.Y.

